3-a Jaro. N-o 135 APERAS  SEMAJNE 30. Aprilo 1927

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Gvidanto: E. LANTY
14, Avenue de Corbéra, Paris-XII^e

Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT
23, Rue Boyer, Paris-XX^e

Administranto: R. LERCHNER
Colmstrasse 1, Leipzig O 27

EKRIGARDETO SUR LA HISTORION DE L'UNUA DE MAJO

Tiu datreveno jam havas sufiĉe longan historion. En la jaro 1884, la Kongreso de la Federacio de la *Trade Unions* (laboristaj unuiĝoj), okazinta en Chicago, decidis, ke la unuan de majo 1886 la laboristoj devos konsenti labori nur ok horojn. Dum la du antaŭaj jaroj estis farata tra tuta Usono vigla agitado por sukcesigi la decidon alprenitan.

DE LA HODIAŬA TAGO
NENIU LABORISTO DEVAS LABORI
PLI OL OK HOROJN
POTAGE
OK HOROJ DA LABORO!
OK HOROJ DA RIPOZO!
OK HOROJ DA EDUKADO!

Je la difinita dato okazas grandaj strikoj en diversaj gravaj industrioj. En kelkaj grandurboj tuj sufiĉe da laboristoj ricevis kontentigon. Sume 125 000. Post unu monato, 200 000 sukcesis trudi al la mastraro la okhoran labordaŭron.

Ĝeneralmaniere la labordaŭro en tuta Usono estis mallongigita. Ekzemple, la bakistoj, kiuj laboris 16 horojn, akiris la dekhoran labortagon.

Kompreneble la mastraro ne konsentis volonte al la postuloj de la laboristoj. Kun helpo de la ŝtato ĝi organizis fortan kontraŭstaron. Kelkloke laboristoj estis eĉ mortpafataj. Ekzemple, en Milwaukee naŭ personoj estis fimortigataj de policistoj. Regis plej akra klasbatalo, kiel montras la jena alvoko, publikigita per germanlingva ĉiutaga gazeto, *Arbeiter Zeitung*, aperinta en Chicago:

"La klasbatalo komenciĝis. Hieraŭ oni mortpafis la laboristojn antaŭ la fabriko Mac'Cormick. Ilia sango postulas venĝon! Nedubinde la tigroj, kiuj regadas, avidas la



sangon de la laboristoj. Sed la laboristoj ne estas ŝafoj. Al la blanka teroro, ili respondos per la ruĝa teroro. Prefere morton ol mizeron!

Se denove oni mortpafas la laboristojn, ni respondos tiamaniere, ke niaj mastroj pri tio longe memoros. Ni estas devigataj voki: "Al la armiloj!"

Hieraŭ, virinoj, infanoj de malriĉuloj priploris la morton de siaj edzoj kaj de siaj patroj mortpafitaj. Dum, en palacoj, riĉuloj trinkis pro la sano de la fimortigistoj.

Plu ne ploru, vi kiuj suferas!

Estu kuraĝaj, sklavoj! Ribelu!"

Tiu alvoko tipe montras, kia estis la spiritostato en la vicoj de la usonaj laboristoj.

Respondis 15 000 laboristoj. Sur la placo Haymarket, starante sur ĉaro, parolis la plej popularaj oratoroj el Chicago, interalie Spies, Parsons, Fielden. La kunvenego estis tuj finiĝonta. Noktiĝis. Subite 200 policistoj ekatakis la popolamason. Sed antaŭ ol ili povis denove krimi, kiel la antaŭan tagon, bombo estis ĵetata en iliajn vicojn kaj dudeko da ili terenfalis. Aliaj policistoj alvenis kaj vera batalo okazis.

Tiu okazintaĵo liveris pretekston al la registaro por fari amasan arestadon. La tuta personaro de la gazeto *Arbeiter Zeitung*, kies ĉefredaktoro estis Aŭgusto Spies, estis enkarcerigata. Fine la juĝistaro faris filertan elekton inter la arestitoj kaj nur ok el la ĉefaj propagandistoj ĉeestis antaŭ la tribunalo: A. Spies, A. Parsons, A. Fischer, S. Fielden, G. Engel, M. Schwab, O. Neeb kaj L. Lingg.

Kvankam mankis ia ajn fakteca pruvo, tamen la verdikto kondamnis la akuzitojn. La 11-an de novembro 1887 Par-

sons, Spies, Engel kaj Fischer estis pendigataj. La antaŭan tagon de la ekzekuto, Lingg sin mem mortigis. La punoj de Fielden kaj de Schwab estis ŝanĝataj en dumvivan enkarcerigon; tiu de Neeb, en dekkvin jaran.

Kelkajn jarojn poste estis pruvate, ke la bombon jetis anarkisto, kiu ne estis arestata, kvankam la polico bone konis lian rifuĝejon. La policisto kiu malkovris ĝin ne sukcesis ricevi de siaj estroj la ordonon aresti la bomjetinton. Se oni estus lin arestinta, la ok influhavaj propagandistoj, kies morton deziregis la timigita burĝaro, devus esti liberigataj. La firuzega plano de la polico sukcesis.

Tiel la Unua de Majo naskiĝis en sanga, furioza kaj senkompata klasbatalo.

En la postaj jaroj, en diversaj landoj la manifestacioj de la laboristoj okaze de la Unua de Majo ankaŭ malvolviĝis en klasbatala atmosfero kaj multloke la sango de la proletoj ruĝigis la teron.

Jam forpasis 41 jaroj de kiam la usonaj laboristoj donis al la Unua de Majo ĝian karakteron de lukto por la pliboniĝo de la laboristaj vivkondiĉoj. Tamen ne ankoraŭ ĉie en la mondo la okhora labortago estas aplikata. Sed ne povas esti dubo, ke granda antaŭenpaŝo estas farita tiudirekten. Oni eĉ jam povas ekvidi la tempon, kiam la laboristaj organizoj devos postuli pli mallongan labordaŭron ol la okhoran. La senlaboreco ekzistanta en preskaŭ ĉiuj landoj, la senĉese perfektiĝanta tekniko, la raciigo en la produktado klare montras al la Laboristaro, ke ĝi devas bataladi por plimallongigi la labortempon.

* * *

Por ni, SAT-anoj, la Unua de Majo devas havi specialan signifon. Kiel laboristoj ni ja devas partopreni la surstratajn manifestaciojn. Sed kiel SAT-anoj ni havas la taskon instrui al la laboristoj la simplajn jenajn verojn:

1. Finfina liberiĝo de l' Proletaro povas okazi nur laŭ tutmonda skalo.

2. Sekve, la laboristoj devas forte unuiĝi super la landlimoj.

3. Sed forta, intima unuiĝo povas ekzisti nur se la unuiĝintoj povas senpere interkompreniĝi.

4. Unu el la unuaj, plej grandaj taskoj estas do la forigo de la lingvaj baroj.

5. Jam ekzistas proleta unuiĝo, kies anoj troviĝas en ĉiuj mondpartoj kaj kiuj inter si fordetruis la lingvajn barojn.

6. Tiu organizo nomiĝas SAT; ĝi konsistas el proletoj el diversaj politikaj tendencoj, kiuj frate kunlaboras. La tuta Laboristaro imitu la bonan ekzemplon.

Tiujn punktojn ĉiu SAT-ano devas detale klarigi ĉe ĉiu bona okazo. Kaj la Unua de Majo, kiam laboristoj el la tuta mondo manifestacie konigas sian volon atingi kompletan liberiĝon, estas unu el la plej taŭgaj okazoj por konigi nian SAT-movadon.

Ĉiuj SAT-anoj forte konsciu, ke ili staras ĉe la frunto de la larĝaj vicoj da batalantoj por definitiva venko de la laboro super ĉia ajn ekspluatismo. La Unua de Majo estu por ni la tago dum kiu pli vigle ol iam ajn, kun streĉita volo, ni propagandu por la SAT-celoj, por la sennacieca kaj senklaseca socio tutmonda.

E. Lanty.



EL JAPANIO

Sui-Hei-Ŝa

Su-Hei-Ŝa estas unuiĝo de pariaro kiu en Japanio nomiĝas "eta". Dum la tuta socia historio de Japanio, la "etaj" estas subpremataj, persekutataj de sia popolo samnacia!..

Ili aperas kiel la venkitoj en la unua paĝo de l' japana socia historio. Ili tiam havas la samajn formojn kaj enhavon de la vivo kiel la sklavaro de antikva Romo.

Al "eta" ne estis eĉ permesate elekti libere, laŭvole sian profesion. Iliaj filinoj devis iri vendite en prostituciajn domojn laŭ volo de mastro, se la malfeliĉulinoj ne preferis sin mortigi.

Oni ilin nomigis "etaj" — (japane oni skribas "ajo kiu estas pleje malpurigita"). Oni nomigis ilin "kvar", ĉar la homo havas kvin fingrojn en unu mano, sed al "eta" kvazaŭ mankas unu fingro. Tiamaniere oni apartigis, eksigis "etajn" el la homa socio.

Antaŭ tri jaroj — mi memoras jenan fakton, — unu malgranda fileto de "eta" estis lernanto en iu vilaĝa lernejo de l' ŝtato Hiogo. Mi memoras, ke li havis tiam *naŭ* aŭ *dek* jarojn. La samklasaj lernantoj kaj eĉ instruistoj persekutadis lin ĉiutage, ĉiutage kaj en ĉiu okazo. Kaj unu tagon, li devis stari tri horojn en la angulo de lernejĉambro laŭ la severa ordono de sia instruisto pro tio, ke li ne plenumis la taskon hejmen donitan al li.

La instruisto kaj la samklasanoj insultadis, ridaĉegis mokis lin per ĉiuj vortoj malestimaj. Kaj fine kiam al li estis permesite eliri el la lernejo, la klasanoj atakis lin, jetis ŝtonetojn kriante "kvar!", "eta!"

Ne povante plu toleri ĉi tiun plej kruelan persekutadon, la malgranda knabo ne revenante hejmen, sin mortigis sub vagonaro.

Morgaŭan tagon oni trovis lian antaŭmortan leteron apud la fervojo sub kies vagonaron li jetis sin.

Per krajono estis tie skribite: "Pardonu, pardonu, patrino kaj patro, mi mortos hodiaŭ. Mi ne povas plu vivi. Ĉiuj min en lernejo batis, batis, atakadis min. Mi estas la filo de "eta". Tamen, mi neniam pensis, miaj patro, kaj patrino ke estante "etaj", vi tial estas malbonaj. Sed... sed mi jam volas morti."

"Patrino, patro kaj frato! Mi petas ke vi nepre revenĝu pro mia morto."

"Patrino, patro, ne riproĉu min."

"Ĝis la revido."

"Mijoŝi."

(Tradukite el tiama ĵurnalo.)

Kaj baldaŭ okazis granda protestado de "etaj" en la vilaĝo. Dum la batalo inter "etaj" kaj vilaĝanoj (precipe policanoj kaj perfortemaj grupoj) kelkaj junaj batalantoj de Su-Hei-Ŝa estis mortigitaj, kaj vunditaj estis multaj.

Sed tiuj ĉi sangaj viktimoj naskis novan filion de Sui-Hei-Ŝa en ĉi vilaĝo.

Tio ĉi estas nur simpla ekzemplo. Persekutado, subpremado estas ĉie, kie loĝas "etaj", en armeoj, lernejoj, stratoj, kampoj...

La nombro de "etaj" egalas nun proksimume 3 000 000 homojn.

En la procedo de maturiĝo de japania kapitalismo la "etaj" disvolviĝis revolucie kaj organizece unuiĝinte en la ligo de Sui-Hei-Ŝa.

Kaj ĝi baldaŭ disvolviĝis konscie akirinte proletan karakteron kaj en sia evolua procedo kunligiĝinte en urbo kun Laboristaro kaj en vilaĝo kun kamparanaro.

Kaj en sia nuna stato Sui-Hei-Ŝa-movado estas la plej progresema taĉmento de proleta fronto, ĝi sekvas la plej klaran revolucian politikan linion en la tutproleta batalo.

La organiza formo de Sui-Hei-Ŝa estas la soveta organizmaniero. La pliparto de l' gvidantoj estas kompartianoj, komjunuloj. Kaj ĝia Sui-Hei-Ŝa Musan Seinen Domei (Sui-Hei-Ŝa proleta junulara Unuiĝo) plue organizas geknaban sekcion.

Fumio, Oka.

EL HINDIO

La intrigoj de l' entreprenistoj

La *"Social Service Liga"* de Bombay, filantropa societo (laŭ la tipo de la "savarmeo") publikigis memornoton pri la pago de l' salajroj. En Hindio la laboristoj estas salajrigataj monate kaj ankaŭ ĉe tio okazas prokrastiĝoj, tiel ke la laboristoj ricevas sian pagon nur post multaj semajnoj. Kontraŭ ĉi stato direktas sin la memornoto.

Estas dirite: "Necesas akiri per leĝdonado la ĝustatempan elpagon de l' salajroj. La nuna stato estas tute nekontentiga; La skandala malfruiĝo de l' elpago estas tute necesa, sed certaj entreprenistoj opinias, ke pli facile regotaj estas ĉi laboristoj, kiuj postulas monon jam laborakiritan. La reteno de l' salajroj gvidas al ŝuldiĝo de la laboristoj por la plej necesaj vivrimedoj kaj -vivbezonaĵoj, kiujn la laboristoj prunteprenas."

"La hindia registaro iniciatis per cirkuleroj ŝanĝon de ĉi stato. Ĝi proponis al la sindikatoj protekti la laboristojn atentigante la laborinspektistojn pri tio kaj postulante, ke la entreprenistoj ŝanĝu ĉi staton."

El la memornoto de la ligo ŝajnas rezulti, ke ne nur la laboristoj en fabrikoj kaj minejoj, sed ankaŭ tiuj ĉe la komunumoj kaj ĉe l' ŝtato ricevas sian salajron prokrastite.

En kelkaj okazoj la entreprenistoj salajras dum certa tago. Ĉe tio la laboristoj perdas tutan tagon. Okazas ankaŭ, ke salajroj, kiuj ĝis fiksita tempo ne estas prenitaj, restas al la entreprenisto, kiu ĉion aranĝas tiel, ke la laboristo ne ricivu sian monon. Kelkfoje estas fiksita tempo, je kiu la laboristoj ne povas veni. Kiam la laboristo estas malsana aŭ estas forlasinta la urbon, tiam li ankaŭ perdas la salajron. La fabrikoj en Bombay posedas grandajn sumojn de ĉi "ne postulitaj salajroj"; en vero la salajroj estas postulitaj pli ol unufoje, sed neniam ili estas pagitaj. Aŭ aliafoje la entreprenistoj anoncas skribe, ke la salajroj estos tuj pagataj. La laboristoj, malspertaj pri legado, ne scias pri kio temas, kaj poste, kiam ili eksciis la sencon de l' skribaĵo, estas jam tro malfrue kaj la salajroj estas perditaj.

Laŭ la esperanta informservo de "AIT."



EL TURKIO

Unu el multaj pendigitoj

Melek Parsoum, advokato naskita en Mediyatt, Anatolio, post tri monata restado en karcero pro "rompo de publika ordo", estis kulpigata de la turka *"Ĉeka"* (en Sovetio ekzistis tiel nomita eksterordinara komisiono por juĝi politikajn kontraŭulojn) pri nova "politika krimo", kaj, dum vojo al Nissibine kie li estis juĝota, sukcesis forkuri al Muslimie. De tie li direktis sin al Alep, ĉe limo de Sirio, kie li kunlaboris kun liberigaj komitatoj de Kurdoj kaj de Armenoj sur ilia teritorio. Li disdonadis iliajn propagandilojn kaj, kune kun la forkurinta ĉefribelulo Hatcho, li eltrovadis la planojn por liberigo de Anatolio. Por plenumi certan partian komision, Melek Parsoum surpaŝis la teron de la respubliko ĉe El-Aziz la 27-an de februaro kaj estis arestita. Du horojn post la aresto li estis kondukita antaŭ la turkan "Ĉeha", deklarita kulpa, kondamnita al morto kaj la saman nokton pendigita. Niaj legantoj povas kompreni, ke en tiaj kondiĉoj nenia partio, krom la registara, povas ekzisti.

Sporto

Sporto ne estas forta en la lando. Nur fremdlandaj loĝantoj havas sportklubojn.

Lastatempe la militista estraro organizis klubojn de piedpilko en diversaj militaj lernejoj celante fortigi la korpojn de la junaj turkaj soldatoj.

Ni ĵus eksciis ke la registaro donis permeson, ke estu fondita Sportklubo de turkaj laboristoj.

Pano

Komence de la 1-a de marto la prezo de pano (dua kvalito) estas fiksita je 11 piastroj kaj 30 para'oj (dolaro = 19559 p.) por kilogramo. Prezo de unuakvalita pano restas kiel antaŭe (16 piastroj).

E. E. J.



Okhora labortago en Nederlando

Ĵus okazis en Hago (Den Haag aŭ 's Gravenhage) t. n. "8-horoj-kongreso", organizita de la Nederlanda Asocio de Sindikatoj.

Estas en Nederlando diversaj kategorioj de laboristoj, kiuj laboras pli ol 8 horojn tage, ĉar la t. n. "Laborleĝo" ne limigas ilian tagan labordaŭron je 8 horoj. Oni nun celas atingi, ke ankaŭ por ĉi tiuj kategorioj la reguloj de la "laborleĝo" validiĝu.

Ĉi tio certe estas necesa; pri tio atestas ĉi subaj ciferoj:

En la urbo Hago laboras la vendistinoj de 58 butikoj aŭ magazenoj 60 horojn semajne, de 117 butikoj 66 horojn, de 39 butikoj 90 horojn kaj de 33 butikoj eĉ pli ol 90 horojn semajne. En diversaj aliaj urboj la situacio estas sama.

Ankaŭ havenlaboristoj laboras ofte pli longe ol 8 horojn tage. Maristoj laboras eĉ 84 horojn semajne.

En hoteloj kaj restoracioj la kuiristoj laboras 12 horojn tage kaj eĉ iufoje 90 horojn semajne. Ankaŭ la virinoj laboras tre longe en ĉi tiu fako.

Terurajn laborkondiĉojn havas la terkulturlaboristoj. Eĉ infanoj ne estas ŝirmitaj de la leĝo. Oni laboras 80 eĉ 90 horojn semajne.

La laborkondiĉoj de gelaboristoj en malsanulejoj ktp. multe malpliboniĝis lastatempe. Antaŭ kelkaj jaroj oni laboris 55 horojn, poste 65 horojn kaj nun 70 horojn semajne.

Ankaŭ ĉe la fervojistoj la labordaŭro estas nun pli longa ol antaŭ kelkaj jaroj. Lokomotivistoj nun laboras 54 horojn semajne.

670, Enschede.



EL ĈEĤOSLOVAKIO

Pensoj pri edziniĝo

La virinoj en Ĉeĥoslovakio plej ofte ne havas propran opinion pri tiu ĉi demando. Unuflanke la burĝa gazetaro ĉiam ree alvokas, ke ĉiuj edziĝu, edziĝu en ĉiuj vivkondiĉoj kaj montras infanriĉajn familiojn kiel idealon. Aliflanke la kinematografaj bildoj kaj la modernaj romanoj glorigas knabinojn, kiuj estante malriĉulinoj estis trovataj de riĉulo (entreprenisto, bienposedanto ktp.), kiu volas edziĝi je ili.

Pro tiaj kinoprezentaĵoj kaj rakontaĵoj la laboristinoj nun sonĝas, revas, tute forgesante la mizeron, kiu ĉirkaŭas ilin. Kvankam ili konstatas, ke tiaj kinoprezentaĵoj, rakontaĵoj estas malveraĵoj, ili tamen ĝojas pri ties ekzisto, ĉar tiamaniere oni povas almenaŭ iom forgesi la senenhavan vivon, la malriĉecon.

Ĉi-tiu idearo aperas jam dum lernejtempo. Ĝi estas progresigata de patrinoj, onklinoj. Ĝi estas pruvata de preskaŭ ĉiuj libroj, kiujn la plej multaj virinoj konsideras kiel nepre ĝustaj.

Vivante sub tia influo, la laboristinoj ne konfidas sian sorton al la laboristoj (la plej decaj kunvivuloj), sed al la burĝaj junuloj. La lastaj jam ofte fuŝgvidis virinojn. Tamen la laboristinoj ankoraŭ fidas al tiuj burĝaj ekspluatantoj, samtempe malŝatante la laboristojn en laborvestaĵo...

Pro la burĝa influo supre menciita la laboristinojn revas preskaŭ nur pri la edziĝo, kiel fariĝi bona dommastrino ktp...

Revante tiel, la virinoj perdas multe da tempo, fortoj. Ili tute forgesas, ke ili devus formigi sian vivon, fariĝi memstaraj, sendependaj en ĉiu rilato.

Kiam la virinoj vekiĝos?!?

SAT-anino 4666.

AL SENPRIPENSEMULOJ!

Multaj K-doj sendube ne scias, ke la redaktejo de "S-ulo" sidas en Paris. Ili sendas manuskriptojn al Leipzig, de kie oni transsendas ilin al Paris. Tio okazigas prokrastojn en la apero de informoj kaj kelkafoje tute senvalorigas ilin.

Ĉiu do notu bone en la memoron, ke redaktejo kaj administrejo ne estas samsignifaj vortoj, ke ĉio enmetota en la gazeto devas esti ĉu prilaborata, ĉu almenaŭ kontrolata de la Redakcio — en Paris. *E. K.*

EL HUNGARIO

La vivo de la restintaj Militviktimoj

En Hungario vivas 72 000 militinvalidoj, 65 000 militvidvinoj, 77 000 orfoj, 38 000 tutgeorfoj (sengepatraj infanoj). Dum la pasinta budĝeta jaro estis oferita por la subteno de la mondmilitaj viktimoj 17 500 000 hungaraj pengöoj[1]). Ĉi sumo estis enspezita el la 1% imposto de ĉiuj impostantoj, laŭ iliaj alispecaj impostoj.

La 100%-aj invalidoj (vivantaj mortintoj) tute kriplaj ricevas po monate 80—240 p. subtenon. Nature la pli malalta sumo estas nur por la ekssoldatoj kaj la pli altaj sumoj por la oficiroj. Sed ni ankaŭ ne forgesu tion, ke en tiu ĉi kategorio nur kelkcent invalidoj estas kaj al ili la registaro povas pagi la superan sumon, kiu tamen ne estas tro alta.

La 75%-aj invalidoj ricevas po monate 64 p. La aliaj pli malaltprocentaj invalidoj ricevas multe pli malaltan subtenon, kaj la 25%-aj ricevas nur "moralan" (komprenu nenian...) subtenon de la *"Kara Patrio"*, kiu sendis ilin logante tiutempe per ĉiuspecaj promesoj al la hombuĉejoj. Tero, pensio ktp. estis promesitaj al ili sed nun nur kelkaj bonaj "Herooj" ricevas efektivan subtenon, la aliaj povas vendadi sur strato la burĝajn gazetojn, aŭ almozpeti antaŭ la preĝejoj kaj sur la stratanguloj.

Similan sorton havas la vidvinoj kaj la orfoj: iliaj subtenoj ankaŭ nur por la malsatmorto estas sufiĉa.

Por konstati la aĉetpovecon de la ĉi supraj sumoj jen estas la prezoj de kelkaj vivnecesaĵoj:

1 kgr.	da pano	kostas	0,55 pengö
1 „	„ porkgraso	„	1,90 „
1 „	„ porkviando	„	2,80 „
1 litro	„ lakto	„	0,38 „
1 kgr.	„ terpomoj	„	0,20 „
1 „	„ brutviando	„	2,50 „

Ĉi prezoj respeguligas ĉion, komento ne necesas.



Sub jugo de orkolumaj sinjoroj

Pri soldata vivo en diversaj landoj[2])

"Kial mi skribu pri soldatoj? Mi volus forgesi pri ĉi tiuj mortigistoj!"

Tiel respondis unu eksterlanda SATano al mia letero kun demando pri soldata vivo en armeo de sia lando.

Tiu ĉi K-do ne pravas. Ni ne forgesu, ke sub soldataj uniformoj ankaŭ batas proletariaj koroj, ke el vicoj de tiuj ĉi "mortigistoj" ofte venas al barikadoj de revolucio klaskonsciaj batalantoj, kiuj ne plu povas kaj volas toleradi senlimajn suferojn flanke de sinjoroj kun orumigitaj kaj galonkovritaj kolumoj kaj manumoj — flanke de oficiroj.

Ĉi tiu hodiaŭa skizo (vere, tre malplena kaj iomete hazarda) celas evidentigi, kiel suferas niaj klasfratoj, vestintaj uniformon de kapitalistarmea soldato.

Tremigaj ciferoj

Kiu nun servas en germana armeo, tiu oferas por senlimaj ĉikanoj kaj turmentoj 12 plej bonajn jarojn de sia vivo, ĝuste tiujn jarojn, kiam la juna homo estas plej kapabla por laboro kaj vivdisvolviĝo.

Tial plejmulto de germanaj soldatoj, — skribas K-do X. G., post la unuaj semajnoj de vivo en kazernoj fariĝas malamikoj de la ordo ekzistanta en la armeo. Ĉar germana respubliko forprenis de siaj soldatoj la plej primitivajn politikajn rajtojn kaj ili ne rajtas aniĝi al iu ajn partio aŭ politika unuiĝo, krom la faŝista, kaj siajn plendojn ili rajtas prezenti nur al oficiroj, — t. e. al siaj turmentantoj, — tial ili eĉ ne povas sciigi ekster kazernon ĉiujn siajn dolorojn kaj se germana soldato kuraĝas skribi hejmen pri siaj turmentoj, li povas atendi pli severajn persekutojn, ĉar ĉiuj leteroj kaj libroj estas kontrolataj de l' oficiraro.

Perdante esperon je pliboniĝo de sia sorto, ofte soldatoj memmortigas sin. Jen sekvas la ciferoj pri memmortigoj en 100 000 homa (eta kompare je aliaj armeoj) germana armeo:

en Jaro	1921	1922	1923	1924	1925
memmortigis sin soldatoj	105	106	171	132	129

Kelkaj soldatoj atencis sinmortigi ĝis 8 fojoj.

Kaj tiujn ciferojn kompletigas sennombraj akcidentoj en la armeo. Nur en la jaro 1925 okazis 154 akcidentoj. Ekzemple dum manovroj ĉe rivero Vezer en majo 1925 dronis 80 soldatoj, kiujn oni devigis rajdi tra rivero, kvankam neniu el ili scipovis naĝi. La oficiro, devigInta ilin fari tion, estis de juĝistaro deklarita nekulpa.

Kaj la registaro per ĉiuj fortoj "plibonigas" la vivon de soldatoj... pligrandigante la kvanton de regimentaj dipastroj, por ke memmortiguloj kaj akcidentitoj mortadu pardonitaj de disinjoraj servantoj.

Unu fakto el la multaj

"Necesas kompreni, ke ne necesas kompreni", — jen estas unu el la plej oftaj spritfrazoj en franca armeo. Ĝi bone montras, ke "por gloro de la Respubliko" francaj sklavoj en soldata uniformo devas esti senkonsciaj bestoj.

Skribante pri tio, franca K-do L. P., sciigas al ni jenan fakton:

"Vintro de 1925—1926 estis por ni, francaj soldatoj, iu terura periodo. Ni frostis en malbone hejtitaj kazernoj, ĉar karbo liverata por hejtado estis treege nesufiĉa, kaj ni ricevadis malbonan, ofte eĉ netolereble abomenan manĝaĵon.

"Tial unu soldato, kiam nian regimenton vizitis generalo-inspektoro, plendis al li pri nia malbona situacio. La generalo ĝentile akceptis la plendon, promesis esplori ĝin, sed... post du tagoj la plendinta soldato estis arestita, juĝita "pro komunisma agitado" kaj kondamnita al puntaĉmento.

Malgraŭ ĉio!..

"Terura estas nun reĝimo en pola armeo, en malbenita ŝtato de Mussolini n-o 2, Pilsudski", — tiel skribas al ni K-do L. el Varsovio.

"Tamen malgraŭ ĉio eĉ en pola armeo kreskas revolucia movado. Nun oni juĝas en Varsovio 30 soldatojn, akuzatajn pri partopreno en komunista partio. Kaj antaŭnelonge en urbo Pinsk loĝantoj povis vidi fakton, ĝis nun ne okazintan en nia lando:

Tra stratoj de Pinsk marŝis manifestacio de laborista junularo. Ĝin renkontis roto de soldatoj."

"— Dispelu friponaĉojn! pafu ilin! — ekkriis la rotestro."

Sed lia ordono estis plenumita iom strange: la soldatoj mallevis pafilojn kaj komencis kunkanti "Internacion".

"La tuta roto estis arestita kaj pasigis en malliberejo unu turmentan semajnon, preskaŭ ne manĝante, dormante sur ŝtonplanko kaj ĉiumomente elvokate por severa esplorado. Poste oni dissendis ĉiujn al diversaj regionoj de l' lando. Kelkiuj el ili mortis kaj multiuj ekmalsanis pro "esplorado".

"Do, eĉ faŝista edukado de S-ro Pilsudski ne kapablas influi la tutan armeon. Malgraŭ ĉio, klaskonsciuloj aperas en ĝiaj vicoj."

Kompilis *Ro—N-o. 2.*

(Daŭrigota)

En sekvontaj skizoj estas priskribota soldata vivo en armeoj de Japanio, Rumanio, Belgio, Svedio, Aŭstrio, Anglio, Holando kaj Ĉeĥoslovakio.



EL AŬSTRIO

La balotvenko de la socialistoj en Salzburg

La 3. IV. okazis en liglando Salzburg la baloto por elekto de nova landregistaro kaj en la urbo Salzburg ankaŭ por elekto de urbestraro.

Malgraŭ ke la burĝaj partioj preparis la balotojn per ĉiuj metodoj: kalumnioj, falsigoj kaj trompoj, malgraŭ ke la (ŝtate pagataj) pastroj en la vilaĝoj malkaŝe propagandis klerikalismon, malgraŭ ke eĉ la ĉefepiskopo de Salzburg, Ignacio Rieder kelkajn tagojn antaŭ la baloto alvokis "je la nomo de la krucoreĝo Kristo" baloti por tiu partio, kiu garantias protekton de la religio, — la socialistoj sukcesis en la landregistaro kon-

[1]) Nova mon-unuo en Hungario de post 1. I. 1927; 1 Dolaro valoras 5,68—5,71 pengö (legu pengeo, kiel la norvegia "öre"). La pengö dividiĝas je 100 heleroj. Malnovaj 12 500 kronoj valoras 1,00 pengö.

[2]) Kompilita laŭ leteroj, ricevitaj de SAT-militsekcio.

servi 9 lokojn, kaj en la urbestraro eĉ forpreni de la klerikala partio 2 lokojn. Ni do estas nun la plej granda partio kun 15 deputitoj inter ili 2 *Esperantistoj-SAT*-anoj!

La 24. de aprilo okazos tutaŭstria parlamentbaloto. Tial la burĝaj partioj nun flankenmetis ĉiujn siajn laŭtendencajn programpunktojn kaj unuecfronte alianckuniĝis kontraŭ la socialistoj. Montras ili nun sian veran vizaĝon: malamikoj de l' Laboristaro. Dum paca tempo ili flatas, logadas laboristojn por ke ili paceme rezignu je klasbatalo, kaj alprenu burĝecan ideologion. Sed nia Laborularo ĝuste respondos la 24. IV. per ruĝa balotilo!

Batalanto.



La abomenaĵoj de kemia milito

Oni ordonas al la kuracistoj sin *prepari* por la venonta milito. "Kemia milito estas scienco rapide disvolviĝanta, kaj estas certe, ke malamiko penos forigi niajn protekto-rimedojn uzante konatajn preparaĵojn pli efike kaj en pli intense super pli vasta areo, kaj per la enkonduko de novaj venenogasoj."

La kemitaĉmentaj oficiroj devas studi la librojn pri ĝenerala defendo kontraŭ kemiomilitiloj kaj utiligi ĉiun okazon por sciiĝi pri la uzo de defend-aparatoj. Ili devas kutimiĝi al la uzo de enspiriloj por ke ili plenumu sian devon portante ilin sen perdo de kapableco."

Tiuj diroj troviĝas en la enkonduko al "La Gvid-libro pri la medicina aspekto de kemia milito" (*"The Manual of the Medical Aspects of Chemical Warfare."*) eldonita lastan monaton laŭ la ordono de la Armeo-konsilantaro *(Army Council).*

Kion la venena gaso povas fari

La libro pritraktas venenajn gasojn ĉiuspecajn kaj pruvas ke oni zorge studis la tutan temon. Gasoj, estas klarigite, estas aŭ persistaj aŭ nepersistaj, kaj, ĉar la vento malfortiĝas je la sunleviĝo aŭ la sunsubiro, ĝuste dum tiuj ĉi periodoj oni devas plej timi la nepersistajn gasojn.

Mustardgaso estas tute speciale menciata ĉar la tero tuŝita de ĝi restas daŭre "infektita", kaj oni profetas ke dum la venonta milito, oni pli utiligos la persistajn preparaĵojn. Pri mustardgaso la libro diras ke "pro la plivasta flugatingo kaj pezporta kapablo de aeroplanoj kaj aerŝipoj, estas probable ke ĉi tiu formo de atako estos pli ofta en la estontaj militoj".

Etaj kvantoj estos fatalaj

Mustardgaso — unu ero en kvin milionoj — kaŭzos mortojn post ellaso dum ses ĝis dekok horoj. Gasmaskoj povas protekti la okulojn kaj pulmojn, sed specialaj protektaj vestaĵoj ankaŭ estas necesaj.

Lewisite (luisito), eltrovita de la Amerika Kemia Militservo ankoraŭ ne estas uzita dum milito, sed ĝi produktas rezultojn similajn al la mustardgaso.

Phosgene (fosgeno) kaj klorino troviĝas inter la pulmo-ekscitiloj speciale menciitaj, kiuj kaŭzas morton en du horoj; kaj estas dirite ke en 81% de la mortoj pro veneniĝo de fosgeno kaj klorino, tiuj mortoj okazas en 24 horoj. Oni devas memori ke la detruo-scienco progresas rapide. Tiurilate oni jam rigardas



Monumento de estonta milito.
La vorto super la kranio estas "gaso".

la 1921-an jaron kiel malmodernan. Malfeliĉe, kemio-milito ne nur estas la plej mortiga metodo de milito sed samtempe la plej facile preparebla. Eta stabo de armeo-kemiistoj povas fari ne nur novajn eltrovojn, ĝi ankaŭ povas funkciigadi la grandskalajn fabrikojn preparantajn la miksaĵojn jam konatajn. Efektive ordinaraj kemio-fabrikoj (tinkturejoj) povas ŝanĝiĝi (en kelkaj okazoj dum malmultaj horoj) en fabrikejojn por produktado de grandaj kvantoj da venenogaso, kaj oni povas fari ĉi tiujn preparaĵojn sen la scio de la partoprenantaj manlaboristoj, ĉar nur je la fina momento ĝi iĝas venena. Jen kial unu el la plej facilaj manieroj limigi fabrikadon de militiloj egalitas el niaj manoj. Ĉiu laboristo scias kiam li partoprenas la konstruon de militŝipo; neniu krom la estroj scias kiam veneno produktiĝas.

Tradukis el *"No More War"*. Jan. — (Ne plu milito). *Floro (3398), Londono.*

☆ DISKUTEJO ☆

Raciigo de naskado

Respondoj al la demandoj de la 22-a de januaro 1927.

1. Jen la teksto de la nederlanda leĝo "Strafwetboek Art 451-ter":

"Estos punita per mallibereco de maksimume du monatoj aŭ per monpuno de maksimume ducent guldenoj tiu, kiu publike montras ian rimedon por eviti gravediĝon, aŭ tian rimedon aŭ helpon por eviti gravediĝon publike aŭ nepetite proponas; same tiu, kiu nepetite konigas publike aŭ per dissendado de ia diskonigilo, kie ili estas haveblaj."

Tiu ĉi leĝo datas de 1911, sed praktike ĝi ne malebligas la propagandon de la Ligo Neomalthusiana, fondita en 1881. La formularoj por postulantoj, kiujn la Ligo preparas, ĝis nun defendis la Liganojn kontraŭ ĉiu leĝa atako. Tamen la registaro rifuzis la oficialan aprobon al la Ligo, kiu sen ĝi kreskas kaj floras.

2. La kono de la evitigaj rimedoj disvastiĝis en nia lando depost la jaro 1881-a. Tio evidentiĝas per la statistiko. En 1876-a la cifero de la naskiĝoj estis 37 po milo da loĝantoj, en 1925-a 24,3 po milo. La cifero de la mortado estis en 1876-a 26,6 en 1925-a 9,5 po milo da loĝantoj. Tio ne estus ebla sen la aplikado de la rimedoj.

La statistiko tiel klare kaj urĝe montras la rilaton inter la nombro de naskiĝoj kaj mortado dum la unua vivjaro, ke la urbestraroj de la grandaj urboj, — ankaŭ ne volante limigi la naskadon, — devis helpi la malriĉajn patrinojn per donacado de lakto ktp. La infanmortado en Amsterdamo malpliiĝis je 6,7% en 1914 ĝis 3,88% en 1923. Tamen ĉe la kamparanoj la zorgo por suĉinfanoj estas multe malpli granda.

Ne estas eble diri, kiom da personoj uzas rimedojn gravediĝevitigajn, sed mi scias ke en Roterdamo proksimume mil familioj petis neomalthusan helpon en la jaro 1926-a.

El la naskiĝoj en 1920-a en Nederlando 2,30% estis ne laŭleĝaj; en 1925-a nur 1,80%. Verŝajne la kono de la evitigaj rimedoj kaŭzis tiun malpliiĝon.

La naskoevitigado post gravediĝo estas ofte okazo; kompreneble oni ne povas diri, kiom da fojoj ĝi estas uzata. La leĝo ĝin malpermesas kaj la N. M. Ligo energie kontraŭbatalas ĝin kiel danĝeran kaj kontraŭleĝan agon.

3. La socialdemokrata kaj la komunista partioj neniam pritraktis la naskan raciigon en siaj kongresoj aŭ programoj; nek iu ajn sindikato oficiale okupis sin pri ĝi, eĉ ne la sindikato de akuŝistinoj.

Tamen la ĉe ili ekzistanta foresto de multaj antaŭjuĝoj kaj de premantaj religiaj tradicioj igas la organizitajn laboristojn pli inklinaj ol la ceteran amason de la popolo al la memvola limigado de la familio. Ili do formas la plimulton de la propagandantoj de naska raciigo.

M. G. Kramers, Apeldoorn.

SENNACIULA RADIO-PAĜO

Konstruu ĝin!

La deziro de multaj Kamaradoj ofte menciata en iliaj leteroj estas, ke la Radiopaĝo de l' Sennaciulo enhavu priskribojn de diversaj facile konstrueblaj aparatoj kaj de iliaj eroj. Plenumante la deziron de niaj legantoj ni komencas en la hodiaŭa numero per priskribo de tre simpla ricevilo.

K-do E. E. Pill (el Odessa) konstruinta ĝin havis plej bonajn rezultojn. Kun 30-metra dufadena anteno li aŭdis per tiu ĉi ricevilo ĉiujn sovetiajn, multajn germaniajn kaj kelkajn angliajn kaj franciajn radiodisaŭdigojn.

La ĉi sube priskribita aparato, kies skemo fariĝis klasika, prezentas idealan ricevilon por la radioamantoj. Ĝi estas facile konstruebla de ĉiu, eĉ komencanta, amatoro. Al amatoroj, loĝantaj malproksime de radiostacioj, kies disaŭdigojn ili volus ĝui, ni speciale rekomendas ĉi tiun aparaton, ĉar galena ricevilo ne donos en tiu okazo kontentigan rezultaton.

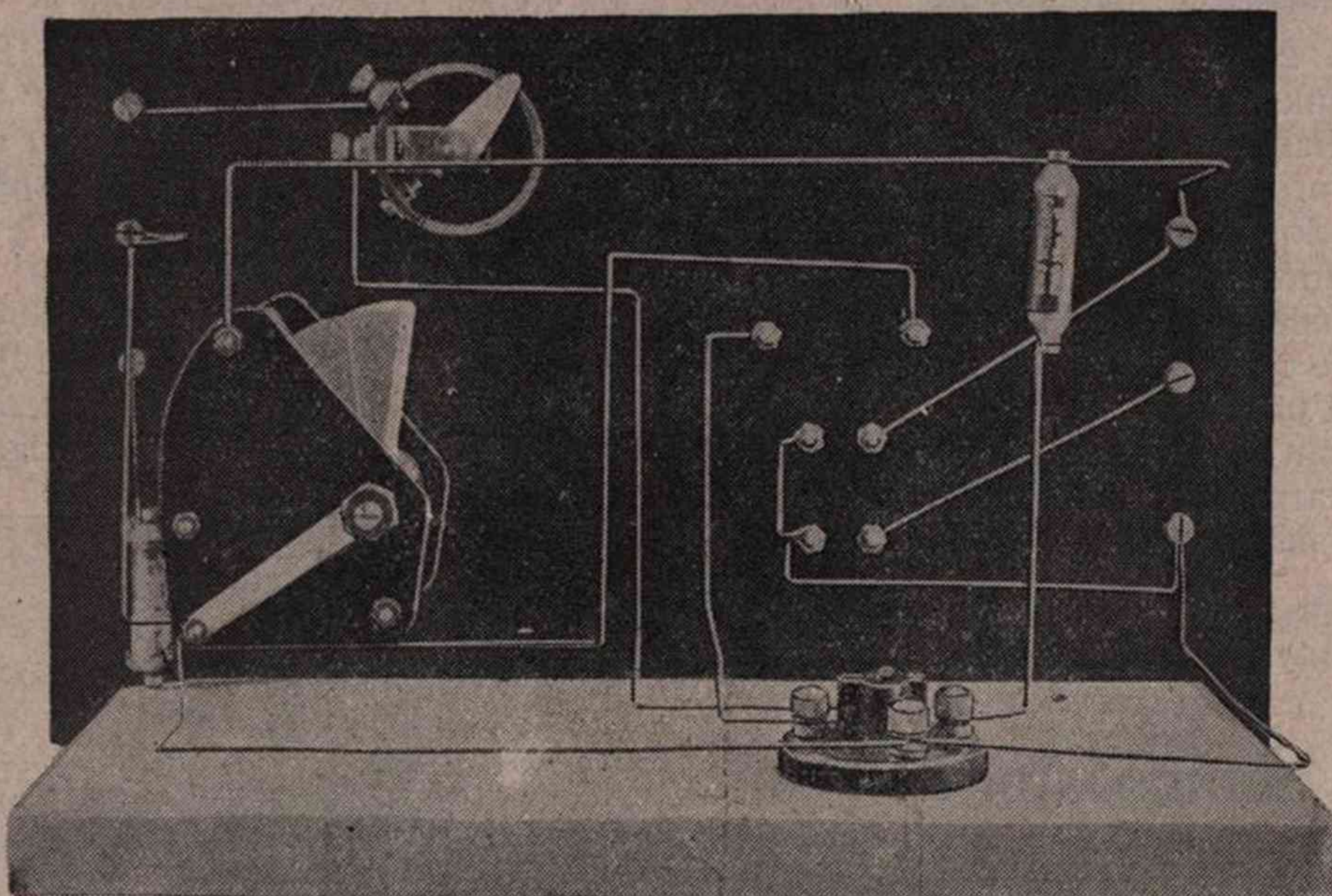


Fig. 2. — Interna aspekto de la ricevilo. Por bone ricevi mallongajn ondojn, estas necese, ke la diversaj partoj de la ricevilo estu sufiĉe interspacigitaj. Rimarku, kiel bone estas plenumita tiu kondiĉo en la priskribita aparato.

Kelkaj distingaĵoj de tiu ĉi ricevilo

La lampo estas metita interne de la ricevilo, estante tiamaniere ŝirmata kontraŭ okazaj frapoj. La sufiĉe granda volumo de l' ricevilo ebligas facilan instaladon de la cetere tre simplaj konektoj. La skemo kun neagordita anteno kaj agordita sekundario ebligas la ricevadon de mallongaj ondoj eĉ kun sufiĉe longa anteno. La ricevilo estas tre impresebla; tial ĝin devas uzi la amatoroj, kiuj per galenaparato ricevas tro malforte, ĉu pro ilia malproksimeco de sendstacioj, ĉu pro manko de loko por instalado de bona anteno. Per ĉi tiu ricevilo la amatoro povos sufiĉe bone aŭdi ĝis la distanco de proksimume 700 kilometroj. Spertaj amatoroj sendube diros, ke la skemo de la prezentata ricevilo ne estas io nova, ke ili preferas iun modernegan muntaĵon kun deksilaba nomo. Kaj tamen ili devas konsenti, ke bonegajn rezultatojn donas ĉiam detektora lampo kun reakcio.

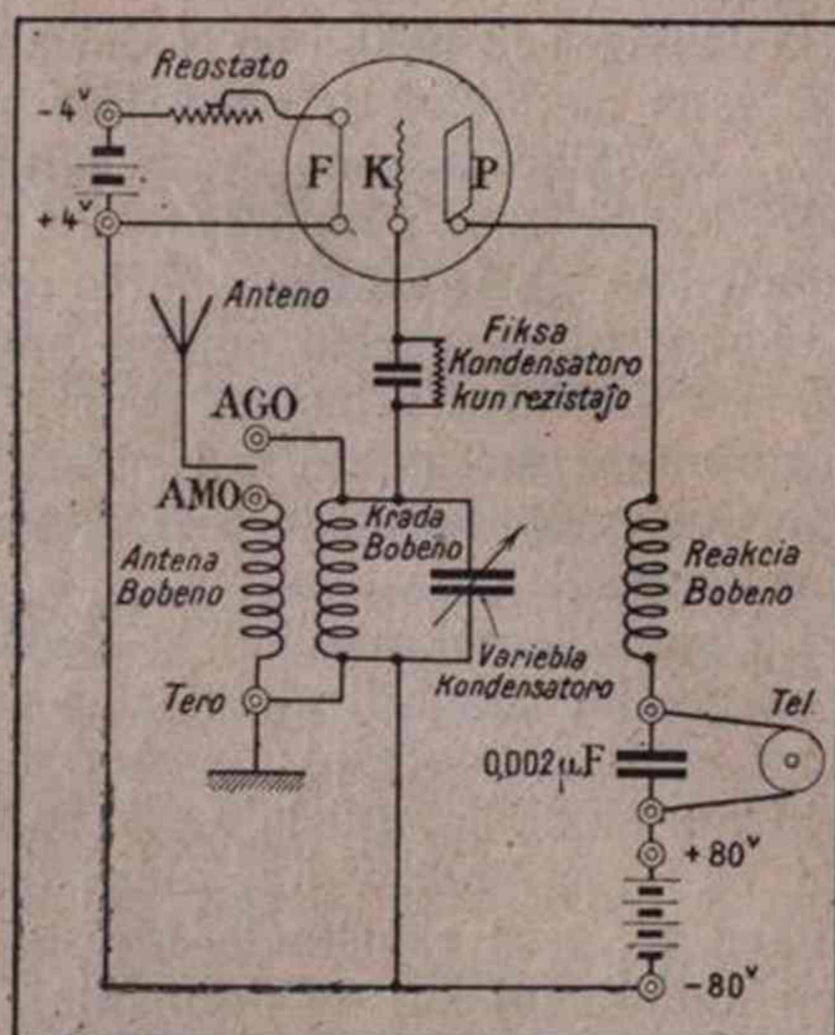


Fig. 1. — Principa skemo de la unulampa ricevilo kun reakcio. F, filamento (aŭ inkandeskanta katodo); K, krado (aŭ help-anodo); P, plato (aŭ anodo). La krada bobeno estas fiksa, dum la antena kaj la reakcia estas pli malpli proksimigeblaj al ĝi.

Por ke la aparato bone funkciu, estas necese havi plej bonkvalitan materialon, ĉar malkaraĵoj en Radio estas ĉiam tre karaj.

Necesaj konstrueroj

1 ebonita plato 330×200×5 milimetroj.
1 ligna plato 1 aŭ 1½ centimetron dika, 150×290 milimetroj.
1 variebla vernier-kondensatoro de 1/1000 de mikrofarado, kun kapacito varianta laŭ "kvadrata leĝo". Tia kondensatoro plifaciligas la alĝustigon de l' ricevilo; tamen ĝi estas anstataŭigebla per simpla rondplata kondensatoro.
1 ronda reostato por unu ŝpar-lampo (lampo de malforta konsumo).
1 lampportilo.
1 fiksa kondensatoro de 0,15/1000 de mikrofarado, ŝuntita per rezistaĵo de 3 megomoj.
1 fiksa kondensatoro de 2/1000 de mikrofarado.
1 movebla portilo por "mielĉelaj" bobenoj.
1 fiksa portilo por tiaj bobenoj.
1 alia movebla portilo por la bobenoj, konsistanta el du artikigeblaj kontaktingoj.
8 bornoj kvarmilimetraj.
La sekvantaj indikplatoj: "Anteno", "Tero", "—4 v.", "+4 v.", "—80 v.", "+80 v." (laŭvole).
3 kupraj ŝraŭboj kun plata kapeto, por fiksi la ebonitan platon al la ligna, kiel montras la fotografaĵo.
Kupra fadeno de 1,5 aŭ 2 milimetroj por la konektoj.
Aro da mielĉelaj bobenoj (kies nombro da turnoj dependas de la ondlongo, kiun oni deziras ricevi.

Radiulo.

(Daŭrigota.)

GRAVA ATENTIGO

De nun ĉiuj leteroj por la Radiopaĝo devas esti adresataj rekte al la redakcio de "S-ulo" en Parizo.

TRA ESPERANTIO

GRAVA ATENTIGO

Kun ĉi-tiu n-o ni rekomencas la semajnan aperigadon de "S-ulo".

Kompreneble la dusemajna aperigado malbonefikis rilate varbadon de novaj abonantoj. Ni esperas, ke de nun ĉiuj fervoruloj denove streĉos la fortojn por plinombrigi la abonantaron.

Ĉiu devas firme konvinkiĝi, ke nia semajna gazeto konsistigas la forton, la motoron de SAT.

Ju pli da abonantoj havos "S-ulo", des pli da influo, da agokapablo havos la laborista esperanto-movado tutmonda.

Varbu, varbadu abonantojn! *E. K.*

*

FERA GVARDIO DE SAT[1])

27. 3. 1927, Nadejdinsk, Uralo.

Kara K-do, per ĉi-skribaĵo mi deklaras al SAT-Administracio la jenon:

"Estante facilanima kaj tial precipe aprobante la fantaziaĵon de K-do Fjodorov pri la Fera Gvardio de SAT, mi, sendante nun 3 rubl. deklaras mian devon ĉiumonate sendi al SAT po unu rublo (½ dolaro) dum la jaroj 1927 ĝis 1929, invitante sekvi mian agon ĉiujn facilanimulojn kaj fantaziulojn-SAT-anojn." Ĝojvivulo (5509).

*

NEKROLOGO

La 12-an de marto, la senkompata morto neatendite forrabis el la Ĉita-a SAT-anaro ties junan, aktivan kaj fervoran membron:

K-don KALAŜNIKOV A.

Rapida ellerno de esp-o, vigla agado en junpionira kaj komjunulara medioj por esp-o, praktika utiligo de esp-o pere de l' SAT-aparato, akra batalado kontraŭ malamikoj kaj renegatoj de esp-movado kaj ... ĉiama venkado — jen lia fruktodona partopreno en nia movado.

Mallevu la kapojn memore pri ĉi K-do, kies sola celado dum la vivo estis komunismo kaj sennaciismo.

Ĉita-a SAT-grupo (XII-a sektoro)

(Nia grupo decidis, anstataŭ meti florkronon sur la tombon de nia K-do, transdoni ties koston por la Jubilea Ĉeno de SAT. Jam estas kolektitaj pli ol 20 rubloj, sed ni esperas ricevi ankoraŭ pli da ili. La tutaĵon ni sendos pere de Moskvo al nia Administrejo.)

*

NIA POŜTO

N. Porfiriev. — *Vian dokumenton ni transsendis al Int. Scienca Asocio Esperantista.* E. L.

5241. — *La 13-IV-1927, ni sendis al vi leteron; ĉu ĝi atingis vin?* E. L.

Al kelkiuj. — *Malgraŭ ripetitaj avertoj, trafis lastatempe la redaktejon kelkaj leteroj ne sufiĉe afrankitaj, kiujn ni malakceptis. Sekve la sendintoj bonvolu ne miri se ili ne ricevas respondon, aŭ se iliaj manuskriptoj ne estas uzataj. Sed ili komprenu, ke la SAT-kaso ne permesas senĉese pagi punafrankojn.* Red.

SEU-fako-Samara. *Lab. Sporto ne plu aperas!* Adm.

771. *Italio ne estas notita en Jarlibro.* Adm.

Al multaj! *Nia Jarlibro aperas komence de junio.* Adm.

[1]) Vidu la n-rojn 121-122, 127-128, 129-130, 131-132.

KRONIKO

Aŭstrio.

Knittelfeld. — La 3-an de marto okazis en la kutima kunvenejo de la grupo (gastejo Schwesterbräu, Bahnstr. 46) ĝia unua nunjara kunvenvespero. La kurso por progresintoj sukcese finiĝis. Post parolado al la lernintoj estiŝ proponite aliĝi al ALLE. La kurso por komencantoj estas finiĝonta baldaŭ. Somere la grupanoj diligente ekskursos. Projektata estas fondo de sekcio de "Naturamikoj". — *7151.*

Francio.

Parizo. — La pariza grupo de la Esperantista Federacio Laborista ege revigliĝis. Ĉiulunde ĝi kunvenas en la ejo de Laborborso por aŭskulti tre interesajn prelegojn faratajn de grupanoj mem. Lastatempe jenaj temoj estis pritraktitaj: "Popolaj moroj en Hispanio", "Proletaria Kantaro", "La vivo de termitoj", "Supera Laborista Lernejo en Belgio". La grupo aperigas bultenon informantan ĝiajn membrojn pri okazontaj prelegoj. — *J. T.*

Nederlando.

La *29. V.* okazos en Haarlem la Nederlanda esp-a Kongreso. Car ĝin eble vizitos diverslokaj laboristoj-esp-istoj, oni projektas aranĝi samtempe kaj samloke SAT-konferencon por propagandi inter ne-SAT-anaj laboristoj-esp-istoj. Nederlandaj k-doj konigu sian opinion pri tio al K-do G. H. Bosma, Wingerdweg 1, Amsterdam.

Sovetio.

Leningrado. — Vigla propagandlaboro en sindikato de ŝtat- kaj komercoficistoj. La sindikato jam havas inter la membroj 50 esp-istojn, kiuj nun aperigadas murgazeton "Revolucia Espero". Kun ĝojo estas por ĝi akceptataj korespondaĵoj de eksterlandaj samprofesianoj (adresu al K-do P. Tilin, Upraždnenij per. 17, kv. 34, Leningrad). Ankaŭ murgazetoj de diversaj institucioj kaj la taĝĵurnalo de la sindikato "Nia Ĵurnalo" uzas esp-ajn korespondaĵojn kaj enpresas priesp-ajn artikolojn. — *9310.*

Batum (Kaŭkazo). — Ĉe la Centra Laborista Klubo, en la murgazeto "Scio estas Forto", regule aperas artikoloj pri esperanto kaj "SAT"-movado.

La "Esperanto-Angulo" estas la plej granda fako en la gazeto.

La redakcio promesis, en la sekvontaj numeroj de la gazeto, doni ankaŭ lokon por esperantlingvaj artikoloj. — *5713.*

Pokrovsk-na-Volge. — Ĉe la redakcioj de la lokaj ĵurnaloj (unu ruslingva kaj tri germanlingvaj) estas organizita SAT-grupo konsistanta el 7 redakcianoj. Por instigi la gazetojn al vasta por-SAT-a propagando necesas ke multaj eksterlandaj K-doj sendu korespondaĵojn (artikoloj, ilustraĵoj, fotoj, humordesegnaĵoj ktp.). Ĉio ĉi estos pagita same kiel estas pagataj la lokaj kunlaborantoj. Adresu al: K-do A. Sajapin, Linejnaja ul. n-o 9. Redakcia. *Pokrovsk-na-Volge.* 2985.



RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

La Vero pri Suda Tirolo. Kompilita laŭ fidindaj aktoj kaj aŭtentaj faktoj de *Hans Fingeller*. Esperantigis laŭ deziro de la aŭtoro *sud-Tirolano.* Eldonita de la aŭtoro kaj aĉetebla ĉe Ellersiek, Berlin SW 61. Formato: 15×25 cm., 51 pĝ. Prezo: 1 mk. g.

Pledo por ke suda Tirolo apartenu al la germana ŝtato anstataŭ al la itala.

Niĉjo Mensogulo kaj aliaj noveloj, de *I. Al. Bratescu-Voineŝti.* El rumana tradukis *T. Morariu.* Biblioteko Tutmonda n-o 10. Eldonejo: Rudolf Mosse, Berlin. Formato: 11×17 cm., 64 pĝ. Aĉetebla nur kun aliaj libroj de l' Biblioteko.

Belaj parte melankoliaj, parte humoraj rakontoj. La aŭtoro posedas observemon preskaŭ fotografan. La delikata analizo kaj la senpasia realismo de liaj rakontoj estas impresigaj.

La traduko estas tute korekta ... sed, kiel tro ofte okazas, ĝia troa precizeco igas la lingvon iom peza. *Ereto.*

*

La Lingva Angulo

Demando:

Ankoraŭ pri PO. Ĉar en "S-ulo" multaj erare uzas PO, estas dezirinde altiri ĉies atenton al tiu vorteto kaj al ĝia ĝusta uzado. (164)

Respondo:

Ne nur en "S-ulo", sed ankaŭ en *ĉiuj* esperantistaj gazetoj kaj libroj oni povas rimarki strangan ŝanceliĝon kaj malakordon pri la uzado de PO. Tre malmultaj estas tiuj, kiuj severe obeas la Zamenhofan uzadon. Tia malakordo kaj ŝanceliĝo estas evidenta pruvo, ke la Zamenhofa uzado ne akordas kun la ĝeneralaj esprimkutimoj de la plejmultaj naciaj lingvoj.

En tia okazo mi povas nur doni al vi *praktikan* konsilon: Vi *evitu kiel eble, la uzon de la vorto PO,* kiu ne nur estas en preskaŭ ĉiuj okazoj facile anstataŭigebla per alia esprimmaniero, sed ankaŭ estas plej ofte tute superflua kaj senutila. Ĉiufoje, kiam la vorto ĈIU troviĝas en la frazo, la vorto PO estas senutila foriginda balasto.

EKZ.: **Al ĉiu el la infanoj mi donis po 3 pomoj** (Z). Tiu ĉi frazo estas anstataŭigebla kaj eĉ anstataŭginda per: **al ĉiu el la infanoj mi donis 3 pomojn.** Rimarku, ke PO estas tute superflua kaj plie kontraŭas la logikon, strange ŝanĝante la logikan rektan komplementon en nerektan, t. e. kunprepozician, komplementon. **Se mi legos en ĉiu tago po 15 paĝoj, mi finos la tutan libron en 4 tagoj.** (Z). Diru: **Se mi legos en ĉiu tago** (aŭ **dum ĉiu tago**, aŭ **ĉiutage**, aŭ tage, aŭ **ĉiun tagon**) **15 paĝojn, mi finos** ktp. PO estas tute senutila. **Li veturas po dek kilometroj ĉiuhore.** Diru: **Li veturas dek kilometrojn ĉiuhore** (aŭ **dum ĉiu horo**, aŭ **ĉiun horon**, aŭ hore). **Mi donos al ili po 4 rubloj.** Diru: **Mi donos al ĉiu 4 rublojn. Mi konsentas: mi kudrados po dek horoj ĉiutage por 20 spesdekoj.** (Z). Diru: Mi

kudrados dum dek horoj (aŭ mi kudrados dek horojn) ĉiutage por 20 spesdekoj. La gastoj trinkis po glaseto da vino. (Z). Diru: ĉiu gasto trinkis glaseton da vino. Ŝi ricevis du lecionojn po 20 spesdekoj por horo. (Z). Diru: du lecionojn por 20 spesdekoj ĉiuhore (aŭ ĉiun horon, aŭ hore). Ĉiu ŝargis po 3 karabenoj. (Z). Diru: ĉiu ŝargis 3 karabenojn. Vi prenu po 3 piloloj ĉiun tagon. (Z). Diru: vi prenu 3 pilolojn ĉiutage (aŭ tage, aŭ ktp.). En unu horo mi legis po 6 paĝoj. (Z). Diru: en unu horo mi legis 6 paĝojn. Ŝi venadis ĉiudimanĉe kaj ricevadis po kelke da moneroj. (Z). Diru: ricevadis ĉiufoje kelkajn monerojn. Prenu al si ŝafidon ĉiu patro de familio, po unu ŝafido por domo. (Z). Diru: unu ŝafidon por ĉiu domo. Li veturis po 200 kilometroj en ĉiu tago. (Bein). Diru: veturis 200 kilometrojn en ĉiu tago. Donacu al ni po unu bedo da tero kiel proprajon. (Bein). Diru: donacu al ĉiu el ni unu bedon. Cetere rimarku la mallogikecon de la akuzativo "proprajon", apoziciita al la nominativo "bedo". Ili iris po kvar en ĉiu vico. (Bein). Diru: iris kvarope. La rapideco de la lumo estas po 300 000 kilometroj en sekundo. Diru: estas 300 000 kilometroj dum sekundo, aŭ ĉiusekunde, aŭ sekunde, aŭ la ĉiusekunda rapideco de la lumo estas 300 000 klm. La drapo kostas po 2 frankoj por metro. Diru: kostas 2 frankojn por metro, aŭ ĉiumetre, aŭ metre. Silko po 6 frankoj por ulno. Diru: Silko de 6 frankoj (aŭ silko ses franka) ĉiuulne, aŭ ulne. *Fakulo.*

*

MEMORNOTO

Represis el "Sennaciulo".

Bolŝevistskaja Smena, Rostov (Don) 15. 3. 27: "Blankaj mastroj — flavaj sklavoj" (pri traduko ne estas notite!)

Enhavis notojn pri SAT.

Holanda Esperanta Pioniro, Emnes, jan.-febr.: artikolo pri SAT.

Enhavis tradukaĵojn el esperantaj leteroj.

Na straje, Rostov (Don).16. 3. 27: Opinio de germania proleto pri la konflikto inter Anglio kaj Sovetio.

Enhavis priesperantajn artikolojn.

De Tribune, Amsterdam, 15. 3. 27: Listo de socialista esperanta literaturo. — *De Natuurvriend*, Hago, marto 27: unua parto de priesp-a artikolo. — *Onze Strijd*, Amsterdam, februaro 27.

✯ DIVERSAĴOJ ✯

Alvoko al Kamaradoj ĉiulandaj

La 3a kongreso de Sveda Laborista Esperanto-Asocio okazos en la urbo Boras, Svedio la 2-an kaj 3-an de julio 1927. Samtempe okazos granda esperanto-ekspozicio kun poŝtkartoj de ĉiuj landoj, gazetoj, afiŝoj ktp. Propagandfestoj kaj kamaradkunsidoj.

Ni invitas kore, ke K-doj el ĉiuj landoj partoprenu. Se vi aliĝos sufiĉe frue, ni permesas fari kion ni povas por malaltigi viajn vivkostojn dum la restado. Certe ni povas aranĝi, ke vi povas loĝi senpage ĉe svedaj K-doj. Ankaŭ ni invitas laboristajn esperantoorganizojn sendi delegitojn al nia kongreso.

Sendu materialon, aliĝojn kaj eventualajn salutleterojn al nia prezidanto: *Einar Adamson, Nordhemsgatan 45, Göteborg.*

Kiu scias?

Al ni estus tre interese ekscii per "S-ulo", ĉu vere inĝeniero Luĉo (Aŭstrio) elpensis flugaparaton por unu homo. Ĉu ĝi estas jam ie ajn ricevebla? Kiom ĝi kostas? Ĉu estas sendanĝere flugadi per ĝi?

Ankaŭ nin tre interesegas la sciigo, ke Kornejev (Sov. Unio) eltrovis ilon pezantan nur 2 kgl. per kiu oni povos iradi sur akvo. Ĉu tio ne estas fantaziaĵo?

SAT-ano 7526.

*

Socialistoj Tutmondaj

La Germana Socialdemokrata Partio okazigos sian kongreson la 23-an de majo en la urbo Kiel. Kelkaj lokaj grupoj sendos al tiu ĉi kongreso proponojn favorajn al esperanto. Por subteni tiujn ĉi proponojn, ni alvokas la K-dojn el diversaj landoj, ke ili skribu mallongajn salutleterojn en esperanto. Certe tio influos la delegitojn kaj la proponoj estos akceptataj. La adreso estas: Socialdemokratischer Parteitag, p. A. S-ron Willi Verdieck, Flämischestr. 7/I., *Kiel*, Germanlando.

Por la socialdemokratoj en SAT.

KORESPONDADO

TARIFO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, k. ĉ. l. = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo.

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Francio.

K-do *Courault, Chenonceaux* (I. et L.) ĵus eliris el polit. karcero, — dankas al ĉiuj koresp.; li bedaŭre ne povas respondi al ĉiuj.

Adresŝanĝo. *E. Aisberg*, redaktoro de Int. Radio-Revuo kaj int. sekr. de Internacia Radio-Asocio transloĝiĝis al 33, Boulevard des Batignolles, Paris VIII.

Germanio.

K-do *Johann Alzinger*, Hauptstr. 16, II, *Regensburg-Stadtamhof*, dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l. Resp. garantiata.

Atentu! "Lab. Esp. Grupo-Regensburg" aranĝos dum monato sept. varb-semajnon kun ekspozicio. Ni ĝentile petas la Gek-dojn sendi al ni PI, gaz. ktp. Al ĉiu sendinto ni sendas PI. Adr.: *Joh. Alzinger*, Hauptstr. 16, II, *Regensburg-Stadtamhof.*

— Juna K-do dez. koresp. k. ĉ. l. PI. Adr.: K-do *Edwin Albert*, Weidaer Str. 5, *Ronneburg i. Th.*

Sovetio.

K-do *Cegel, Bazilo*, instruisto, Turemnij per, *Aleksandria* (Kremenĉug. distr.) dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj.

K-do *Hadji-Kokeev Kirilo*, instruisto, Pedagog. Teknikum, *Aleksandria* (Kremenĉug. distr.), dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj.

K-do *A. Klimov*, ĵurnalisto, Leninskastr. 25, *Mariinsk* (Siberio) dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l., PI. gaz. k. literaturaĵoj. Resp. garantiata.

K-do *P. A. Kudrjavcev*, Vsekobank, *N.-Novgorod*, dez. koresp. k. ĉ. l. L, PI. Resp. garantiata.

K-do *M. Golovkin*, junulo, Modelnij ceĥ, 1688, *N.-Novgorod-Sormovo*, dez. koresp. pri ĉ. temoj L, PI, k. ĉ. l. Resp. garantiata.

K-do *A. M. Lebedev*, Varinskij viselok ul. komunar d. 3, *N.-Novgorod-Sormovo*, dez. koresp. pri div. temoj, L, PI, k. ĉ. l.

— Grupo de junaj pioniroj dez. interŝ. spertojn de laboro kun infangrupoj de ĉ. l. Bonv. sendi ĵurnalojn gaz. Adr.: *Sormovo ap. N.-Novgorod*, ul. Barikad ŝkola 5, *10 otrjad junnih pionirov.*

K-doj *G. K. Girin k. St. J. Sostavkin, Zavitaja*, Amurska okr., dez. koresp. k. ĉ. l. pri div. temoj, pref. kooperativajn.

— Zavitaja esp. rondeto de ŝakludantoj, dez. ludi du partiojn per koresp-ado kun eksterl. rondeto de ŝakludantoj. Adr.: *Zavitaja*, Amurska okr. al K-do *Dulebov.*

K-do *K. Belousov*, elektrotekn. stud., (19 j.) Anoĥinskaja, 60, *Ĉita* (Siberio), dez. koresp. k. ĉ. l. L, PI, PK. PM.

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)